

Медичне обслуговування населення в нашій країні має забезпечити рівний і справедливий доступ усіх членів суспільства до необхідних медичних послуг, високу якість, економічність, ефективність та результативність цих послуг, що сприяло б поліпшенню стану громадського здоров'я. Тому ефективна освітня політика в галузі охорони здоров'я є важливою складовою розвитку медичної галузі, адже від рівня підготовки медичних кадрів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни [10].

Отже, можемо підсумувати, що нині маємо багато наукових праць, науково-методичних матеріалів, присвячених питанню підвищення якості професійної підготовки майбутніх медсестер. Тому розв'язання цього складного завдання на рівні окремого вищого навчального медичного закладу передусім вимагає ретельного аналізу визначеного змісту освіти на глобальному, регіональному і національному рівнях, праць провідних науковців, опублікованих науково-методичних рекомендацій із цього питання, з'ясування специфіки функціонування конкретного навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Бабенко Т.П. Дослідницька діяльність студентів у контексті реформування медсестринської освіти / Т.П. Бабенко // Всеукраїнська науково-практична конференція «Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи». – Житомир : Полісся, 2011. – С.18–20.
2. Вознюк Ю. Сучасний погляд на ступеневу медсестринську освіту в Україні / Ю. Вознюк // Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Житомир, 23 листопада 2012 р.). – Житомир, 2012. – С. 33.
3. Губенко І.Я. Розвиток наукових досліджень в медсестринстві як основа вдосконалення сестринської допомоги / І.Я. Губенко, Л.П. Бразалій, О.І. Шевченко // Головна медична сестра. – 2009. – № 8. – С. 59-61.
4. Закон України Про освіту від 05.09.2017 № 2145-VIII, стаття 41.
5. Згуровський М. Світовий досвід оцінювання університетських рейтингів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kampus.com.ua/index.php
6. Кайдалова А.В. Теоретико-методологічні підходи до оцінювання якості вищої освіти в контексті світових рейтингів вищих навчальних закладів / А.В. Кайдалова, О.В. Посилкіна // Фармацевтичний часопис. – 2015. – № 4. – С. 75-81.
7. Ковальов А.В. Оцінка ефективності якості навчально-виховного процесу у ВНЗ / А.В. Ковальов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х вип. – Маріуполь, 2013. – Вип. 1, т. 1. – С. 18–21.
8. Наказ МОН України від 31.07.98 р. №285 «Про порядок розробки складових нормативного та навчально-методичного забезпечення підготовки фахівців з вищою освітою».
9. Проблеми і перспективи розвитку медсестринства у світі і в Україні (історичний аспект і сучасність): Всеукраїнська науково-практична конференція «Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи», Житомир 10-11 листопада 2011 р. ; за ред. В.І. Шатила. – Житомир: Полісся, 2011. – С. 392.
10. Реформування медсестринської освіти в Україні у відповідності до європейських стандартів / Р.О. Сабадишин, Б.З. Чижишин, О.В. Маркович [та ін.] // Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Житомир, 23 листопада 2012 р.). – Житомир, 2012. – С. 134-135.
11. Трішкіна Н.І. Система управління якістю – складова європейської освіти // Гуманітарний вісник. - Додаток 1 до Вип. 5, том II (53): Тем. вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – К. : Гнозис, 2014. – С. 244–252.

ЕФЕКТИ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ: РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ І ВИКОРИСТАННЯ ПЕРЕВАГ У РОБОТІ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ

Коровіна Л.Д., Запорожець Т.М., Рудь М.В.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Оцінено вплив мультикультуралізму на ефективність роботи з іноземними студентами. Показано, що навчальний процес відбувається ефективніше, а відхилення поведінки і порушення внутрішніх правил вищого навчального закладу спостерігаються рідше в групах іноземних студентів, у яких навчаються вихідці з різних країн, із різними культурними особливостями і відсутністю монокультурних субгруп.

The influence of multiculturalism on efficiency of work with foreign students is evaluated. It has been shown that the educational process is more effective, and behavior deviations and violations of internal rules of higher educational establishments are observed less frequently in groups of foreign students, in which natives of different countries with variable culture features are educated, and monocultural subgroups are absent.

Ключові слова: іноземні студенти, мультикультуралізм, успішність навчання.

Нині в більшості вищих навчальних закладів України значну частину студентів складають громадяни інших країн. З цих студентів формують окремі групи, в складі яких немає наших співвітчизників, оскільки основними мовами навчання є російська й англійська. Робота з цими групами має свої особливості та в більшості випадків оцінюється викладачами як значно складніша порівняно з роботою в групах, де навчаються вітчизняні студенти. Слід зазначити, що з такими проблемами стикаються викладачі в усіх країнах, де здійснюється навчання студентів-іноземців [2; 6]. Рівень підготовки вихідців із різних країн може суттєво відрізнитися, власне, як і ступінь оволодіння мовою навчання, що вимагає особливої уваги до організації роботи з ними [1; 6]. Мета навчання також не завжди збігається із загальною.

Складнощі, які виникають, не завжди однакові, але викладачі найчастіше зазначають схильність іноземних студентів до сторонніх розмов, голосного обговорення, здатність легко відволікатися та злісно порушувати дисципліну. У медичному навчальному закладі важливим чинником виховання є дотримання дисципліни і медичної форми одягу, що має принципове значення у світлі формування поведінкових навичок, які сприяють як

необхідній зосередженості на навчальному процесі, так і підвищеній увазі до пацієнта в майбутній професійній діяльності.

Викладач, який працює зі студентами-іноземцями, мусить усвідомлювати, що галасливі обговорення – це далеко не завжди протестна або злісно недбала форма поведінки, часто це лише типовий для деяких країн Близького Сходу локальний стиль поведінки, що негативно впливає на результативність навчання. Гірше, що деякі студенти постійно випробовують викладачів, повторюючи ті ж самі порушення практично на кожному занятті. Це інколи робить гранично важким виконання повного обсягу педагогічних завдань згідно з програмою і планом. Наявність кількох студентів із таким типом поведінки або залучення інших членів колективу в сторонню активність практично унеможливує виконання плану заняття. У подібних випадках психоемоційне навантаження на викладача стає вкрай високим. Фактично, замість здійснення професійного навчання, викладач вимушений вирішувати задачі, невластиві вищій школі. Як наслідок, пришвидшується професійне вигорання, зростає навантаження на серцево-судинну систему викладача, яке посилює патологічні зміни стану здоров'я, зростає ймовірність зривів у поведінці викладача, що, своєю чергою, негативно впливає на подальшу поведінку студентів та ускладнює роботу колег. Порушення, що спостерігаються в поведінці студентів (читання, використання електронних приладів у аудиторіях, розмови, які заважають роботі, блукання аудиторією, списування, сварки, зневага до викладачів, вербальна агресія до викладачів, навіть фізична агресія та інші форми деструктивної поведінки) доволі поширені й зазначаються викладачами багатьох країн, де традиційно навчаються іноземці, наприклад, в університетах Гонконгу, Макао, Сполучених Штатів [5].

Неоднорідність поведінкових і культурних особливостей іноземних студентів вимагає гнучкої тактики викладача. Найскладніші умови для навчальної діяльності спостерігаються в групах, де навчаються громадяни тільки однієї країни. Найгірша з можливих умов для викладача – робота зі студентами, які є представниками однієї територіальної громади, об'єднані родинними і дружніми зв'язками. У такому випадку часто формується субгрупа, поведінка якої повністю контролюється неформальним лідером групи. Звісно, має значення походження. Проблеми найбільш виражені, якщо студенти прибули з країни чи території, в якій наявні гострі або тривалі релігійно-політичні конфлікти. Поведінка такої групи відображає світосприйняття суспільства як ворожого або несприятливого середовища, і група на чолі з неформальним лідером намагається нав'язати свої правила поведінки викладачам. Якщо неформальний лідер має радикальні погляди, в такій субгрупі може виникнути і посилюватися відторгнення культури країни, в якій студенти навчаються, що, своєю чергою, може знижувати результативність навчання і підвищувати ризик конфліктної поведінки. Студенти починають нагадувати зухвалих підлітків. Мовна, культурна і психологічна самоізоляція в субгрупі погіршує адаптацію студентів до середовища, а навчальна мета в таких умовах стає не важливою для студентів. Позитивна поведінка окремих студентів утискається такою групою. Навіть старшого віку студенти, які мають позитивні особисті цілі – навчання та набуття професійного досвіду, – потрапляють у ситуацію, коли вони змушені пристосовуватися до несприятливого середовища, ефективність їхнього навчання також знижується. Найгірша можлива ситуація – два субколективи з ворожими стосунками, що може призводити до небезпечних конфліктів, яким має запобігати досвідчена адміністрація вже на етапі формування студентських груп.

Зовсім інша картина спостерігається, якщо в групі навчаються представники різних країн і різних культур, носії різних мов. Якщо в групі немає субколективу, достатньо великого, щоб домінувати, провідною метою студентів стає, разом із навчанням, вибудова дружніх відносин у межах групи. Психологічний клімат у таких групах суттєво кращий, ніж у монокультурних групах, рівень знань – вищий. Під час занять значно частіше спостерігається виключно навчальна діяльність, і майже не буває випадків зухвалої поведінки, оскільки це різко негативно сприймається групою.

Така різниця в характері колективів зумовлена локальними цілями, які виникають у процесі взаємодії студентів. Перша, додаткова відносно монокультурних груп проблема, яку вони мають долати, – мовне порозуміння. Мова, якою спілкуються студенти, – це мова навчання, однаково нерідна для всіх. Звісно, використовується спрощена мова, без зайвих синонімів, ідіом, сленгу. Але спільна проблема, відсутність конкуренції в цьому процесі сприяють покращенню психологічного клімату в групі. Швидше розвиваються мовні навички. Додатковим чинником позитивного спілкування стає взаємний інтерес. Покращує ситуацію відсутність або менша вираженість внутрішньогрупової конкуренції за лідерство. У поодиноких випадках, коли виникають конкурентні відносини між окремими студентами, інші члени групи зазвичай не залучаються до конфлікту, підтримуючи «своїх», а сприяють конструктивному розв'язанню проблеми.

Роль викладача в підтримці позитивної взаємодії дуже важлива. Наголос на спільній меті, заохочення до взаємодії, підтримка пошукової діяльності дають гарний ефект. Допомагають дружнім відносинам між студентами та їх позитивному налаштуванню сприяння зацікавленості культурними особливостями, знання викладачем базових історико-географічних і сучасних особливостей країн, із яких прибули студенти, можливість у вільний час підтримати співбесіду на загальні теми, в тому числі, теми, пов'язані з професійними проблемами в рідних для різних студентів країнах.

Зарубіжні дослідники також зазначають про можливість позитивного впливу змішаних груп на загальний результат навчання, але вони ж указують на культурну ізоляцію та відсутність взаємодії між місцевими й іноземними студентами [3; 4; 7].

Отже, в педагогічній практиці вищого навчального закладу спостерігаються позитивні ефекти мультикультуралізму. Але для їх прояву необхідні умови, в яких формування студентських груп має бути цілеспрямованим для запобігання утворенню домінуючих монокультурних субгруп.

Список використаних джерел

1. Asmar C. Internationalising students: reassessing diasporic and local student difference / 2006 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03075070500095713?src=recsys>
2. Baklashova T.A. Challenges of International Students' Adjustment to a Higher Education Institution / T.A. Baklashova, A.V. Kazakov // International Journal Of Environmental & Science Education. – 2016, VOL. 11, NO. 8, 1821-1832.– DOI: 10.12973/ijese.2016.557a

- Natarova T. Intercultural communication experiences of foreign students with a focus on their perspectives of national, cultural and ethnic identity: Case of Exchange and Degree Students in Jyvaskyla, Finland. – Master's Thesis. – University of Jyvaskyla. – December 2011. – 76 p.
- Ragsdell L.A. Multiculturalism in United States Higher Education Institutions: The Lived Experiences of Enrolled International Students. – Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Global and Comparative Education. Abstract. – Walden University. – 2016. – 135 p.
- Sun R. C. F. Student Classroom Misbehavior: An Exploratory Study Based on Teachers' Perceptions / Sun R. C. F., Shek D. T. L. // The Scientific World Journal. – Volume 2012, Article ID 208907, 8 pages. – doi:10.1100/2012/208907
- Universities don't understand how international students learn. – <https://www.theguardian.com/higher-education-network/2015/jul/03/universities-dont-understand-how-international-students-learn>
- Volet S. E. Culturally Mixed Groups on International Campuses: an Opportunity for Intercultural Learning / Volet S. E., Ang G. // Journal Higher Education Research & Development. – Volume 31, 2012 – Issue 1: – Pages 21-37. – <http://dx.doi.org/10.1080/07294360.2012.642838>

АКТУАЛЬНІСТЬ УПРОВАДЖЕННЯ ОБ'ЄКТИВНОГО СТРУКТУРОВАНОГО КЛІНІЧНОГО ІСПИТУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*Король Д.М., Калашніков Д.В., Кіндій Д.Д., Коробейніков Л.С.,
Запорожченко І.В., Тончева К.Д.*

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

Проаналізовано результати досліджень В. Ріффлекса, Е. Рослякової, А. Бісерової, Н. Байжанової, А. Алписової, в яких наголошується на важливості впровадження в навчальний процес студентів-медиків професійно орієнтованого іспиту з метою об'єктивного оцінювання базових знань і практичних навичок.

The authors of the article analyze the results of research by V. Riflex, Ye. Rosliakova, A. Biserova, N. Baizhanova, A. Alpysova which emphasizes the importance of introducing into the educational process of medical students a professionally oriented exam with the aim of objective assessment of basic knowledge and practical skills.

Ключові слова: компетентність, іспит, студенти, клінічні ординатори, практичні навички, теоретичні знання, перевірка знань.

Об'єктивний структурований клінічний іспит (Objective Structured Clinical Examination – OSCE) нині широко застосовується в багатьох країнах Європи, США, Канади для лікарів різних профілів, медичних сестер, ординаторів і для студентів вищих медичних навчальних закладів. У Казахстані він став обов'язковим іспитом після 3, 5 і 7 курсів у всіх вищих навчальних медичних закладах. В Україні він кілька років використовується кафедрою анестезіології та інтенсивної терапії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, хоч і не в повному обсязі. Цей іспит передбачає, що протягом певного часу екзаменований має чітко відповісти на поставлені питання, кількістю не менше 10, а також продемонструвати відповідні практичні навички [1; 4].

Уперше метод оцінки лікарів OSCE був уведений у 1975 році Роналдом Харденом і був спрямований на оцінку клінічної або професійної компетентності. За 40 років застосування OSCE у Великій Британії іспит зазнав істотних змін. У наш час для проведення OSCE використовуються різні тренажери і симулятори, стандартизовані чи реальні пацієнти. На етапах OSCE лікаря оцінюють за рівнем комунікативних навичок, теоретичних знань і практичних навичок. Зокрема оцінюється, наскільки правильно студент, ординатор чи лікар збирає анамнез, виконує технічні навички, а також наскільки він підготовлений до спілкування з пацієнтом. Іншими словами, OSCE – це комплексний іспит, що дозволяє оцінити загальну клінічну компетенцію лікаря [4; 5].

Цей іспит має низку переваг.

Валідність. Порівняно з традиційним підходом до клінічних іспитів OSCE забезпечує достовірнішу оцінку клінічної компетентності. Завдяки такому іспиту екзаменатори мають можливість визначати і планувати зміст іспиту для перевірки певних знань, умінь і навичок, а також їхню складність: простіший – для студентів, складніший – для ординаторів і лікарів. Акцент оцінки може бути зміщений із перевірки фактичних знань на тестування широкого спектра вмінь і навичок, включаючи збір анамнезу. Окрім комунікативних навичок та методів клінічного обстеження, можливе включення методів досліджень, що застосовуються вузькими спеціалістами, а також інтерпретація даних. Усе ширше в зміст іспиту включаються оцінка професіоналізму, безпеки пацієнтів і міжпрофесійні навички.

Надійність. Результат OSCE практично не залежить від екзаменатора і стандартизованого пацієнта або симулятора. Використання екзаменаторами чек-листів і тестових завдань закритого типу (з вибором однієї найкращої відповіді) забезпечує об'єктивнішу оцінку. Додаткова перевага OSCE в тому, що великий набір етапів дозволяє оцінити ширший спектр навичок студентів. Високу надійність OSCE зумовлюють такі чинники:

– екзаменовані проходять через набір етапів, які оцінюють різні аспекти клінічної компетентності;

– усі екзаменовані отримують однаковий набір завдань;

– кожного екзаменованого оцінює велика кількість підготовлених екзаменаторів, які спостерігають за виконанням завдань на різних етапах;

– на етапах виконання практичних навичок використовуються симулятори з електронним або комп'ютерним контролем та об'єктивною оцінкою в реальному часі;

– у чек-листах, які розробляються для кожного етапу окремо, відображено те, що має оцінюватися в рамках іспиту.

Практичність. Одна з найбільших переваг OSCE – це можливість оцінювати великі групи студентів. При цьому можливе регулювання навантаження екзаменаторів, залишаючи їх тільки на тих етапах, де їх присутність справді необхідна (спостереження за збором анамнезу, обстеженням пацієнта та виконання практичних навичок на спеціалізованих або звичайних пацієнтах). Формування чітких інструкцій і чек-листів для оцінки на кожному